

X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

PRZYSZŁOŚĆ TURYSTYKI TURYSTYKA PRZYSZŁOŚCI

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Łódź 6–8 grudnia 2022

ORGANIZATOR

FORUM
TURYSTYKI
REGIONÓW

PARTNER NAUKOWY

WYDZIAŁ NAUK
GEOGRAFICZNYCH
Uniwersytet Łódzki

GOSPODARZ REGIONALNY WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

Regionalna
Organizacja
Turystyczna
Województwa
Łódzkiego

GOSPODARZ METROPOLITALNY MIASTO ŁÓDŹ

ŁÓDZKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

PARTNERZY

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

IGHP | IZBA GOSPODARZA
HOTELARSTWA POLSKIEGO

Izba Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej

Ogólnopolskie
Porozumienie
Lokalnych
Organizacji
Turystycznych

Piknik
nad Odrą

CENTRUM
SZKOLEŃ
TURYSTYCZNYCH

DISCOVER
Pomerania

ZWIĄZEK PRACODAWCÓW
TURYSTYKI
LEWIATAN

GRUPA
ZORT

SKKP | STOWARZYSZENIE
KONFERENCJI I KONGRESY
W POLSCE

SOLUTIONS360
MARKETING SFERYCZNY

LightMouse
MARKETING DLA TURYSTYKI

PATRONATY MEDIALNE

FORUM
REGIONALNYCH
ORGANIZACJI
TURYSTYCZNYCH

Instytut Wspierania Turystyki
DORADZTWO - SZKOLENIA - BADANIA

Sektorowa Rada
ds. Kompetencji
Turystyka

RADA
PRZEMYSŁU SPOTKAŃ
I WYDARZEŃ
TOGETHER

WASZA
TURYSTYKA

WIADOMOŚCI
TURYSTYCZNE

PODSUMOWANIE

GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI jest cyklicznym wydarzeniem organizowanym od 2003 roku. To platforma integracji środowisk naukowych, samorządowych i biznesowych, spotkanie dające okazję do dialogu i budowania „mostów” łączących środowiska naukowe, branżę turystyczną i samorządy terytorialne.

GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI to spotkanie liderów, na które składają się: konferencja naukowo-branżowa, debaty eksperckie, warsztaty branżowe i cykl spotkań kulturalnych. To jedyne na taką skalę wydarzenie w Polsce mające charakter kroczący. Za każdym razem odbywa się w innym regionie, którego dorobek zarówno naukowy, jak i branżowy ma istotne znaczenie dla rozwoju polskiej turystyki.

Gospodarzem jubileuszowej X edycji **GREMIUM** było **MIASTO ŁÓDŹ I WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE** a partnerem naukowym **UNIwersytet Łódzki – Wydział Nauk Geograficznych**.

Temat wiodący X **GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI** to:
PRZYSZŁOŚĆ TURYSTYKI – TURYSTYKA PRZYSZŁOŚCI

Nad poziomem merytorycznym i doborem tematów obrad czuwała Rada Naukowa w składzie:

Rada Naukowa X **GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI**

- ❖ Przewodniczący Rady Naukowej – dr hab. prof. **Uł Bogdan Włodarczyk**
- ❖ Honorowy Przewodniczący Rady Naukowej – prof. dr hab. **Grzegorz Gołembski**

❖ dr hab. prof. AWF Wiesław Alejziak	❖ dr hab. prof. UEP Agnieszka Niezgoda
❖ dr hab. prof. Uł Leszek Butowski	❖ prof. dr hab. Aleksander Panasiuk
❖ dr hab. Zbigniew Głąbiński	❖ dr hab. prof. UEW Jacek Potocki
❖ dr hab. prof. Uł Jacek Kaczmarek	❖ dr Andrzej Stasiak
❖ dr hab. prof. SGH Magdalena Kachniewska	❖ dr hab. prof. Uł Sławoj Tanaś
❖ dr hab. prof. US Beata Meyer	❖ dr hab. prof. PAN Marek Więckowski
❖ dr hab. prof. UJ Mirosław Mika	❖ dr hab. prof. UAM Alina Zajadacz
❖ dr Tomasz Napierała	❖ dr hab. prof. UEP Piotr Zmyślony

W dalszej części przedstawiamy podsumowanie merytoryczne oraz wnioski i rekomendacje z debat, sesji naukowych i warsztatów branżowo-samorządowych.

Jednocześnie serdecznie dziękujemy gospodarzom i wszystkim partnerom, którzy wsparli nas w organizacji jubileuszowej X edycji **GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI**.

Szczególne słowa kierujemy do **ŁÓDZKIEJ ORGANIZACJI TURYSTYCZNEJ** oraz **REGIONALNEJ ORGANIZACJI TURYSTYCZNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**.

Dziękujemy również moderatorom, referentom, panelistom oraz wszystkim uczestnikom.

Marek Migdal

Przewodniczący Zespołu Organizacyjnego
GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI
Prezes Forum Turystyki Regionów

dr hab. prof. **Uł Bogdan Włodarczyk**
Przewodniczący Rady Naukowej
X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI
Uniwersytet Łódzki

X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

Łódź 6-8 grudnia 2022 – Hotel AMBASADOR PREMIUM

Podsumowanie liczbowe największej konferencji naukowo-branżowej sektora turystyki w Polsce

- 3 dni obrad i spotkań networkingowych,
- 5 eksperckich debat plenarnych,
- 6 sesji prezentacji badań i opracowań naukowych,
- 26 zgłoszonych referatów naukowych,
- 18 panelowych warsztatów szkoleniowych,
- 1 posiedzenie Sektorowej Rady ds. Kompetencji – Turystyka,
- 3 debaty nt. Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Turystyki,
- 2 atrakcyjne wieczory integracyjne,
- 282 afiliowanych uczestników,
- pakiet Wniosków i Rekomendacji X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI.

X jubileuszowa edycja GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI cieszyła się ogromnym zainteresowaniem i okazała się największą z dotychczasowych! Konferencja odbywała się w przestronnym Centrum Konferencyjnym prestiżowego hotelu AMBASADOR PREMIUM w samym centrum Łodzi.

Pierwszego dnia odbyły się cztery plenarne debaty eksperckie o profilu: ekonomicznym, społecznym, przestrzennym i planistyczno-decyzyjnym, podczas których odnieszono się do hasła przewodniego konferencji: PRZYSZŁOŚĆ TURYSTYKI I TURYSTKA PRZYSZŁOŚCI.

W gronie uczestników debat znaleźli się m.in. Andrzej Gut-Mostowy – Sekretarz Stanu Ministerstwa Sportu i Turystyki, Hanna Zdanowska – Prezydent Łodzi, dr hab. Grzegorz Ryś – Arcybiskup Metropolita Łódzki, Rafał Szmytke – Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej, Dawid Lasek – Przewodniczący Rady Ekspertów ds. Turystyki przy Ministrze Sportu i Turystyki, Wiesław Byczkowski – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego oraz przedstawiciele świata nauki, samorządów terytorialnych i organizacji branżowych, w tym: Polskiej Izby Turystyki, Izby Gospodarczej Hotelarstwa Polskiego, Izby Turystyki RP, Stowarzyszenia Konferencje i Kongresy w Polsce, Rady Przemysłu Spotkań i Wydarzeń TUGETHER, Ogólnopolskiego Porozumienia Lokalnych Organizacji Turystycznych, Forum Regionalnych Organizacji Turystycznych.

W ciągu dwóch kolejnych dni odbyło się 6 sesji naukowych, podczas których zostało zaprezentowanych 26 referatów naukowych. Prelegentami były osoby ze świata nauki z całej Polski, które podjęły tematykę m.in.: nowych technologii w turystyce, potencjału turystycznego miast i regionów, marketingu turystycznego, zarządzania oraz polityki turystycznej. Ponadto, uczestnicy mogli brać udział w 18 blokach szkoleniowo-warsztatowych m.in. z zakresu: zarządzania, ekonomii, polityki i prawa w obszarze turystyki, realizowanych pod hasłem „RAZEM można WIĘCEJ”, skupiających się na uwarunkowaniach funkcjonowania i rozwoju sektora turystyki.

Gorące dyskusje odbywały się również podczas równoległego spotkania Sektorowej Rady ds. Kompetencji – Turystyka, gdzie podjęto temat jakości i przyszłości systemu edukacji dla potrzeb branży turystycznej w Polsce.

Niemniejszym zainteresowaniem cieszyły się wieczory integracyjne: pierwszy w Parku Rozrywki MANDORIA – MIASTO PRZYGÓD w Rzgowie k/Łodzi oraz drugi w Sali Klubowej Hotelu AMBASADOR PREMIUM.

GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI trwało 3 dni i zakończyło się posiedzeniem plenarnym, podczas którego zostały przyjęte wnioski i rekomendacje dla sektora turystyki na kolejne lata.

Na stronach: www.gremium.forumturystyki.pl i www.facebook.com/gremiumekspertowturystyki znajduje się relacja zdjęciowa i filmowa z tego wydarzenia oraz poniższe wnioski i rekomendacje.

X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Zebrane poniżej wnioski sformułowane zostały w oparciu o wypowiedzi w trakcie: paneli dyskusyjnych, prezentacji badań i opracowań naukowych oraz szkoleń i warsztatów, z uwzględnieniem głosów zgłaszanych w trakcie spotkań i dyskusji towarzyszących X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI.

DEBATA I – profil ekonomiczny

NARZĘDZIA FINANSOWE ODBUDOWY I ROZWOJU SEKTORA TURYSTYKI

1. Przedstawiciele branży turystycznej doceniają wysiłki rządu, samorządów gospodarczych oraz organizacji turystycznych szczebla lokalnego i regionalnego ukierunkowane na przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym ostatnich lat (kryzys finansowy, epidemia COVID-19, kryzys energetyczny oraz wojna w Ukrainie), ale wskazują, że **reaktywne działania są mało skuteczne, nieefektywne i służą wyłącznie łagodzeniu skutków kryzysów, a nie rozwojowi polskiej turystyki.**

Wyzwaniem, z którym nie próbuje się mierzyć od wielu lat żaden rząd, jest problem **strategicznego spojrzenia na turystykę w perspektywie długookresowej.**

Wahania koniunktury i zjawiska kryzysowe w oczywisty sposób będą się nasilać i powtarzać, ale przeciwdziałanie ich skutkom będzie znacznie łatwiejsze i bardziej efektywne, jeżeli podjęte zostaną prace nad **kompleksową strategią rozwoju turystyki.** Strategią, która będzie pochodną szeroko zakrojonych konsultacji, obejmujących nie tylko przedstawicieli branży turystycznej (reprezentowanych przez samorządy i organizacje turystyczne), ale także innych interesariuszy rozwoju turystyki (w tym jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe).

2. Przemysłane i celowe finansowanie rozwoju turystyki **bezwzględnie wymaga włączenia przedstawicieli branży do dyskusji** nt. stosowanych narzędzi, wdrażanych rozwiązań formalno-prawnych i dostępnych źródeł finansowania rozwoju turystyki.

Przebieg panelu ujawnił całkowity **brak procedur określających możliwość i przebieg konsultacji społecznych.** Działania rządu nie są wystarczająco efektywnie konsultowane z organizacjami turystycznymi, samorządem gospodarczym, ani innymi interesariuszami rozwoju turystyki.

Nie istnieje żadna procedura, która wskazywałaby, w jaki sposób potrzeby branży mogłyby być oddolnie kierowane do ministra właściwego do spraw turystyki.

Sformułowana ad hoc ścieżka sugerująca, aby ewentualne wnioski i postulaty kierowane były za pośrednictwem Rady POT jest rozwiązaniem ułomnym ze względu na ograniczenia ustawowe (Rada Polskiej Organizacji Turystycznej jest uprawniona do przedstawiania opinii lub wniosków w sprawach dotyczących działalności Polskiej Organizacji Turystycznej) i wskazuje na niezrozumienie zakresu oddziaływania zjawiska określanego mianem turystyki, które daleko wykracza poza kompetencje organizacji turystycznych i obejmuje instytucje i resorty administracyjnie niezależne od ministra właściwego do spraw turystyki.

3. Uczestnicy panelu oraz pozostali członkowie Gremium dostrzegają **konieczność przełożenia heterogenicznego charakteru turystyki na międzyresortowe podejście do jej rozwoju.** Wymaga to poszukiwania współpracy podmiotów nie zawsze kojarzonych z turystyką (kultura, medycyna, szkolnictwo, ochrona środowiska, statystyka, cyfryzacja, branże nowych technologii, prawo, problemy społeczne itd.). Bez zacieśnienia współpracy ministra właściwego do spraw turystyki z resortem zdrowia niemożliwy na przykład będzie rozwój turystyki medycznej, która ma realne szanse stać się markowym produktem turystycznym. Liczne problemy dotyczące finansowania i rozwoju turystyki

szkolnej oraz turystyki dzieci i młodzieży wymagają współpracy z Kuratorium Oświaty, Ministrem Edukacji i Nauki, ale także Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej. Branża nie jest w żaden sposób informowana, jakoby miały miejsce tego typu formy współpracy i nie ma też możliwości sugerowania potrzeby konkretnych rozwiązań (patrz pkt. 2).

4. Zagadnienie **finansowania zrównoważonego rozwoju turystyki jest całkowicie pomijane zarówno w pracach resortu właściwego do spraw turystyki, jak i innych resortów, których współpraca wydaje się w tym zakresie nieodzowna** (np. Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Klimatu i Środowiska) – na przekór zjawiskom zachodzącym w otoczeniu turystyki (kryzys klimatyczny, rosnące koszty energii i zagrożenie upadłością coraz szerszej grupy przedsiębiorców turystycznych). Powiązania między gospodarką a środowiskiem społecznym i naturalnym, zachowanie walorów decydujących o atrakcyjności turystycznej vs. krótkookresowy interes podmiotów gospodarczych itp., to kwestie, które często odsuwane są na dalszy plan przez przedsiębiorców, którzy zmuszeni są przede wszystkim funkcjonować w obszarze realizacji zysku.

Państwo/rząd nie uczestniczy w transformacji branży turystycznej i nie uruchamia żadnych narzędzi finansowych, które ułatwiłyby transformację na poziomie regionów oraz pojedynczych przedsiębiorstw.

Jedynym ważnym narzędziem finansowym, które można umieścić w obszarze zrównoważonego rozwoju turystyki, jest bon turystyczny, który jest i powinien pozostać elementem strategii włączenia społecznego. Jednak **ze względu na brak jednoznacznej deklaracji przedstawicieli rządu co do długookresowej perspektywy funkcjonowania bonu, należy uznać ten mechanizm za przejaw działań doraźnych** (patrz pkt. 1), a nie wiarygodne narzędzie prowadzenia długofalowej polityki społecznej w obszarze turystyki.

W czasie dyskusji podkreślano także, że **bon turystyczny nie stanowi narzędzia wsparcia branży turystycznej, lecz narzędzie socjalne**, działające bardzo niedoskonale, które wymaga lepszego monitorowania i **transparentnej komunikacji wyników** (finansowane jest z kieszeni podatników, toteż wszyscy obywatele i przedsiębiorcy powinni mieć możliwość wglądu w dane ilustrujące przestrzenną i czasową dystrybucję tych środków).

5. Ważnym postulatem GREMIUM była konieczność silniejszego uznania gospodarczej roli turystyki i jej wkładu do PKB, któremu towarzyszyć musi z jednej strony **przestrzeganie prawa do prowadzenia działalności gospodarczej** (podkreślano niezgodny z prawem zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze turystyki w czasie epidemii COVID-19), a z drugiej – tworzenie długofalowych warunków tej działalności, minimalizujących czynniki niepewności.

Z powyższym wiąże się **stanowczy protest przedsiębiorców rynku hotelarskiego przeciwko zaangażowaniu państwa/rządu na rynku hotelarskim** (utworzenie Polskiego Holdingu Hotelowego). Jest to nie tylko czynnik zakłócający normalne warunki rywalizacji rynkowej, ale przede wszystkim potężne **narzędzie drenowania kieszeni obywateli, nieświadomie finansujących obiekty hotelowe, które nie zawsze sprostałyby wyzwaniom konkurencji rynkowej.**

Skutki tego zjawiska mogą być bardzo niebezpieczne, zważywszy na doświadczenia historyczne – Polska borykała się już z problemem prywatyzacji hoteli dawnej grupy ORBIS.

6. Jednym z ważniejszych postulatów dyskusji jest **konieczność wypracowania strategii finansowania rozwoju kompetencji technologicznych polskiej branży turystycznej, która popada w coraz większą zależność od dużych podmiotów cyfrowych**, co skutkuje problemami gospodarczymi i społecznymi.

Polska turystyka nie posiada odpowiedniej infrastruktury cyfrowej, nie zbudowano sieci relacji podmiotów rynku turystycznego i rynku technologii cyfrowych, **brakuje zaangażowania państwa w rozwój portali otwartych danych dla turystyki**, polski rząd (w szczególności minister właściwy

do spraw turystyki) jest **nieobecny w najważniejszych przedsięwzięciach unijnych dotyczących rozwoju Tourism Data Space.**

Wspomniane przez Pana Ministra zaangażowanie w pozyskiwanie grantów NCBiR odebrane zostało przez wielu uczestników Gremium pozytywnie, ale również określane jako zaskakujące, a nawet kuriozalne, w sytuacji, gdy **rozwój analityki cyfrowej i badań cyfrowych ruchu turystycznego powinien już od lat stanowić stały element badań statystyki publicznej.**

Pojedyncze granty nie zapewnią ciągłości danych i obarczone są zbyt wysokim czynnikiem niepewności, podczas gdy branża i inwestorzy potrzebują dostępu do wiarygodnej i systematycznej informacji statystycznej. Ponownie należy przywołać pkt. 3 (międzyresortowe podejście do kwestii rozwoju turystyki) – współpraca ministra właściwego do spraw turystyki i Prezesa GUS jest elementarnym warunkiem pozyskiwania wiarygodnych danych o rynku turystycznym.

7. Z pkt. 6 wiąże się także **problem dostępności danych o turystyce i dla turystyki** (w tym tworzenie portali open data, spełniających m.in. wymagania dotyczące formatu prezentowanych danych).

Aktualnie jakiegokolwiek analizy inwestorskie lub naukowe są wykluczone, ponieważ nawet te dane, które są dostępne, nie nadają się do przetwarzania maszynowego. Wspomniana w pkt. 6 **infrastruktura cyfrowa musi zatem obejmować zadania państwa, organizacji turystycznych i GUS w zakresie obowiązkowego publikowania danych w formatach dostępnych dla analityki cyfrowej.**

Jednym z przykładów nieprawidłowości wskazywanych przez uczestników Gremium, był wykaz – pozornie otwartych – ewidencji działalności gospodarczej. Jednym z nich jest Centralna Ewidencja Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych (<https://ewidencja.ufg.pl/ewidencja/obywatel/wyszukiwanie>), w której dostępne są co prawda podstawowe dane dotyczące tytułowych podmiotów, ale nie ma możliwości pobrania ich w postaci edytowalnej bazy danych (UFG odmawia udostępnienia bazy w takiej postaci), co uniemożliwia np. tak proste operacje, jak rozpoznanie struktury podmiotowej rynku imprez turystycznych, albo jej przestrzenne zróżnicowanie.

Kwestia lepszej informacji o turystyce, w tym rozwój nowoczesnych (cyfrowych) narzędzi do pozyskiwania danych o przepływach turystycznych, przedsiębiorczości turystycznej, rozwój portali otwartych danych, tworzenie warunków dla rozwoju cyfrowego otoczenia turystyki, to elementarny warunek rozwoju branży turystycznej i analizy jej gospodarczego, społecznego i środowiskowego znaczenia.

Tymczasem nakłady finansowe, organizacyjne i kompetencje, które pozwoliły na rozwój takich portali i analityki cyfrowej, przekraczają możliwości przedsiębiorców turystycznych i powinny stać się naturalnym obszarem zaangażowania państwa.

Uczestnicy GREMIUM akcentowali fakt, że 90% ruchu turystycznego w skali świata to turystyka krajowa, a nie międzynarodowa. Wydaje się ważne, aby opracowując strategię rozwoju turystyki, wskazano w szczególności **źródła finansowania rozwoju i promocji polskiej turystyki w Polsce** (POT koncentruje się głównie na rynkach zagranicznych).

DEBATA II – profil społeczny (i sesja V)

KONCEPCJA WARTOŚCI WSPÓLNEJ – WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA W OBSZARZE ROZWOJU TURYSTYKI

1. Pomimo dużego i ciągle rosnącego znaczenia turystyki jako komercyjnego sektora gospodarki narodowej, zachowała ona swoje, drugie społeczne oblicze. **Funkcje społeczne turystyki stanowią nieodłączną i trwałą część jej „genotypu” i wciąż są niezwykle ważne.**

2. W dzisiejszych niestabilnych czasach, pełnych różnego rodzaju zagrożeń (pandemia COVID-19, wojna na Ukrainie, kryzys gospodarczy), **znaczenie społecznej roli turystyki jest większe niż kiedykolwiek wcześniej.**

Podróżowanie umożliwia i ułatwia kontakty z ludźmi, „bycie wśród innych” (w grupie turystów, ale i w społeczności odwiedzanej), poznawanie innych kultur, a także oderwanie od codziennych spraw i problemów (eskapizm), „przewietrzenie głowy”.

3. Znoszeniu obostrzeń pandemicznych towarzyszy **zjawisko *revenge tourism*** (turystyki odwetu, rewanżu, zemsty na pandemii).

Terminem tym określa się podróże będące wynikiem psychicznego i fizycznego zmęczenia długotrwałym pobytem w domu, brakiem aktywności fizycznej i kontaktów społecznych, charakteryzujące się przy tym wysokim poziomem desperacji turystów w zaspokajaniu swoich potrzeb wypoczynkowych. Jest to swego rodzaju kompulsywna forma odreagowania długiej społecznej izolacji. Widoczne jest przy tym raczej pragnienie powrotu do normalności niż akceptacja możliwej „nowej normalności”.

Revenge tourism jest promowany przez rządy wielu krajów (m.in. Chin), gdyż z jednej strony odpowiada na niezwykle aktualne, żywotne potrzeby społeczeństwa, z drugiej zaś jest kolejną formą wsparcia i pomocy dla jednej z najbardziej dotkniętych przez lockdowny branż gospodarki.

4. Pandemia (i czas po niej) po raz kolejny dowiodła, że **turystyka posiada szczególną wartość dla człowieka.** Dlatego organizatorzy turystyki (nie tylko organizacje społeczne i charytatywne, ale i podmioty komercyjne) powinni **mieć na względzie dobro drugiego człowieka**, powinni umieć się nim dzielić.
5. Należy dobitnie podkreślić, że wartości **ekonomiczne i społeczne nie są wobec siebie sprzeczne i nie wykluczają się wzajemnie.**

Postęp ekonomiczny i społeczny wyraża się poprzez „**zwiększenie całkowitej puli dostarczanych wartości**”. Na tym założeniu opiera się koncepcja wartości wspólnej (*Creating Shared Value – CSV*). Są to różnorodne strategie i praktyki operacyjne, które podnoszą konkurencyjność przedsiębiorstwa, poprawiając jednocześnie warunki bytowe społeczności lokalnych, w otoczeniu których prowadzi ono swoją działalność.

Głównym celem jest uzyskanie przewagi konkurencyjnej firmy dzięki **powiązaniu strategii biznesowych z celami społecznymi i środowiskowymi.** Wdrożenie i realizacja koncepcji CSV ma być efektywne z biznesowego punktu widzenia.

6. Zgodnie z koncepcją państwa opiekuńczego **podstawową powinnością wspólnoty jest zapewnienie wszystkim swoim członkom minimalnego poziomu godnego życia** oraz możliwości korzystania ze wspólnego dziedzictwa. Również polityka solidarności społecznej zakłada moralną powinność wyrównywania szans obywateli i wspierania słabszych warstw społeczeństwa przez warstwy silniejsze.

Każdy obywatel powinien więc mieć prawo do czasu wolnego, wypoczynku i podróżowania (na równi z prawem do edukacji, ochrony zdrowia, zapewnienia bezpieczeństwa itp.).

Rolą władz jest zapewnienie dostępu do turystyki wszystkim członkom swojej społeczności, niezależnie od ich zamożności i sytuacji życiowej.

7. Oprócz regeneracji sił fizycznych i psychicznych każdego człowieka z osobna turystyka sprzyja także integracji społecznej, kreowaniu więzi międzyludzkich, budowaniu poczucia wspólnoty, dumy ze wspólnego dziedzictwa itd. Są to procesy ważne również z punktu widzenia państwowotwórczego.

Turystyka przyczynia się do wzrostu niewidzialnego, ale bardzo ważnego lokalnego kapitału społecznego.

Uczestnicy wyjazdów turystycznych przywożą do domu bagaż cennych doświadczeń, niemożliwych do zdobycia w inny sposób. Podróżowanie poszerza ich horyzonty, wzbogaca o nową wiedzę, umiejętności, sprzyja podglądaniu innych światów, uczy otwartości na ludzi i tolerancji dla obcych, kształtuje charakter, wzmacnia pewność siebie.

To są kolejne powody dla decydentów, by wspierać udział w turystyce marginalizowanych grup społecznych.

8. Jednym z najprostszych i najbardziej efektywnych sposobów nieodpłatnego udostępniania przestrzeni dla potrzeb wypoczywających **jest budowa i systematyczny rozwój sieci szlaków turystycznych**, a także nieprzerwana troska o ich odpowiedni stan techniczny (sanitacja, odnawianie znakowania, remonty infrastruktury etc.). Działania te wymagają jednak zapewnienia przez władze rokrocznie strumienia niezbędnych środków finansowych.
9. Skuteczną metodą zwiększania udziału obywateli w turystyce jest **rozwój turystyki społecznej**. W ostatnich latach pojawiło się nawet określenie „turystyka inkluzywna” (*inclusive tourism*), które oznacza wszelkie inicjatywy mające na celu **włączenie do turystyki grup, które w przeciwnym razie zostałyby z niej wyłączone**.

W toku trwającej w Polsce dyskusji (nie tylko na GREMIUM, ale także podczas Kongresów Turystyki Społecznej) wskazano cztery zasadnicze grupy beneficjentów: seniorzy, dzieci i młodzież, rodziny w specjalnej sytuacji oraz osoby z niepełnosprawnościami. Często wspomina się także o przedstawicielach Polonii na Wschodzie, studentach, osobach bezrobotnych czy kuracjuszach (klientach uzdrowisk).

Aktualna sytuacja społeczno-polityczna kraju sprawia, że **do grup wymagających wsparcia należałoby zaliczyć również imigrantów, ozdrowieńców odczuwających długotrwałe skutki zarażenia koronawirusem czy uchodźców wojennych**.

10. **Wsparcie turystyki społecznej powinno mieć charakter** nie tylko **finansowy** (choć poziom dofinansowania takich wyjazdów ma znaczenie kluczowe), ale także **organizacyjny czy promocyjny**.

Kluczowe jest jednak wpisanie na trwałe turystyki społecznej w ogólny system pomocy społecznej państwa.

Podróże turystyczne mogą być wykorzystywane do realizacji założeń poszczególnych polityk szczegółowych, np. polityki opieki społecznej, rodzinnej, ochrony zdrowia, oświatowej, prewencji i zwalczania patologii. Wymaga to systemowych rozwiązań i podjęcia ścisłej współpracy kluczowych ministerstw (na szczeblu krajowym) oraz wydziałów/departamentów (na szczeblu regionalnym).

11. W jeszcze szerszej perspektywie pożądane byłyby **długofalowe działania strategiczne: stałe doskonalenie usług publicznych w sferze turystyki i rekreacji oraz popieranie rozwoju usług czasu wolnego**.
12. Uczestnicy X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI zasadniczo **pozytywnie ocenili** realizowany w latach 2021-2022 program **Polski Bon Turystyczny**. Podkreślono jednak, że początkowo był on traktowany jako narzędzie interwencjonizmu państwowego w dramatycznej sytuacji załamania rynku turystycznego i konieczności ratowania przed bankructwem firm turystycznych, a dopiero później zaczęto podkreślać, że jest to forma wsparcia finansowego polskich rodzin w ramach rozwoju turystyki społecznej (oba te cele nie są sprzeczne).

Program powinien być kontynuowany, choć prawdopodobnie niemożliwe jest utrzymanie tak dużej skali wsparcia. Dlatego precyzyjnego zdefiniowania wymagają przyszli beneficjenci dofinansowania, kryteria i zasady przyznawania pomocy. Program stale należy udoskonalać od strony technicznej, organizacyjnej i promocyjnej.

DEBATA III – profil przestrzenny (i sesja VI)
TURYSTYKA W KONTEKŚCIE OBECNYCH I PRZYSZŁYCH ASPEKTÓW DOSTĘPNOŚCI
(klimatycznej, społecznej, ekonomicznej, transportowej, globalne zagrożenia itp.)

W debacie III przeprowadzono dyskusję na temat rozumianej dość szeroko dostępności turystyki. Dyskutanci, eksperci wyrażali swoje poglądy wynikające z perspektywy i doświadczeń prowadzonej przez nich profesjonalnej działalności (badań naukowych, zarządzania jednostkami administracyjnymi, firmą, stowarzyszeniem). Generalnie starano się odpowiedzieć na trzy zasadnicze pytania:

1. Czy turystyka jako zjawisko społeczno-gospodarcze staje się coraz bardziej dostępna, czy być może coraz więcej osób zostaje wykluczonych z konsumpcji dóbr i usług turystycznych?
2. W jaki sposób należy udostępniać turystykę (przestrzeń turystyczną) coraz większej liczbie osób i czy istnieją w tym zakresie sprawdzone rozwiązania możliwe do zaimplementowania od zaraz?
3. Który z zaproponowanych poniżej aspektów będzie miał w najbliższej przyszłości największy wpływ na poziom dostępności turystyki, a z którym ze wskazanych problemów jesteśmy w stanie poradzić sobie najszybciej (najłatwiej)?

W trakcie dyskusji podnoszono zagadnienia odnoszące się do kilku najważniejszych aspektów dostępności przestrzeni turystycznej, do których należały:

1. **Aspekty przyrodnicze** obejmujące zagadnienia **zjawisk ekstremalnych, w tym bardzo popularne w ostatnim czasie związane ze zmieniającym się klimatem**, aspekty ochrony środowiska przyrodniczego, rywalizacji o zasoby przyrody np. wodę.
2. **Aspekty społeczne** (turystyka społeczna, rodzinna, osób z niepełnosprawnościami itp.). W związku z tym, że zagadnienia turystyki społecznej zostały szeroko omówione w debacie II, w tej części dyskusji skoncentrowano się na **dostosowaniu przestrzeni i oferty turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami**.

Konkluzja z tej części dyskusji nie jest zbyt optymistyczna, bowiem pomimo zauważalnej poprawy, związanej z obsługą turystyczną osób niepełnosprawnych, aktualny stan zjawiska jest nadal wysoce niezadowolający.

Jak podkreślono w trakcie dyskusji, niezwykle ważnym zagadnieniem wydaje się być **udostępnianie przestrzeni turystycznej (atrakcji turystycznych) mieszkańcom**, którzy nie zawsze mają równe z turystami możliwości (czasowe, ekonomiczne), aby z niej korzystać.

3. **Aspekty ekonomiczne**, szczególnie istotne w dobie światowego kryzysu ekonomicznego – **wzrost cen**, zmniejszona dostępność paliw i surowców energetycznych.
4. **Aspekty dostępności transportowej/komunikacyjnej**, w tym wzrost liczby samochodów osobowych, ślad węglowy, ceny paliw, tanie linie lotnicze itp. W tym kontekście niezwykle ważnym wydaje się **potrzeba zapewnienia fizycznej dostępności do: walorów, produktów, przestrzeni turystycznych środkami komunikacji publicznej** (np. kolej, autobusy elektryczne), w celu **zmniejszenia wykluczenia transportowo-komunikacyjnego uboższych grup potencjalnych turystów**, a które w konsekwencji mogłyby także ograniczyć negatywne oddziaływanie nadmiernego użytkowania prywatnych samochodów osobowych.
5. **Zagrożenia lokalne, regionalne i globalne o charakterze politycznym i społecznym**, w tym konflikty, wojny, terroryzm, które stają się coraz częstszym i realnym problemem w przestrzeni turystycznej.
6. **Aspekty kulturowe**, w tym różnice i szok kulturowy oraz wynikające z nich m.in. tzw. bańki środowiskowe, różnice w poziomie rozwoju cywilizacyjnego, „gettoizacja” przestrzeni turystycznej.

7. **Aspekty technologiczne**, w tym m.in. dostępność informacyjna, ale także techniczna dostępność przestrzeni turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami.
8. **Aspekty zdrowotne**, w których największym problemem są nawracające fale pandemii COVID-19 i związane z tym czasowe, częściowe lub całkowite zamykanie przestrzeni turystycznych. W aktualnej, dynamicznej sytuacji politycznej, ekonomicznej, zdrowotnej **należy zdecydowanie podkreślać katarską rolę turystyki**.
9. **Aspekty przestrzenne**, w tym **gospodarowanie przestrzenią, a szczególnie próby jej zawłaszczania**, kolonizacja turystyczna dla turystów i przez turystów.
Jednym z nieodłącznych elementów poprawy tego rodzaju dostępności jest stała troska i podejmowanie działań związanych z **utrzymaniem ładu przestrzennego**.
10. **Aspekty psychologiczne** związane z **doświadczeniem turystyki przez różne grupy aktorów przestrzeni turystycznej**, w tym turystów, przedsiębiorców, mieszkańców, władze, z racjonalnym wykorzystaniem środowiska przyrodniczego wpisujące się w **paradygmat turystyki zrównoważonej** postrzeganej w szerszym kontekście zrównoważonego rozwoju.

Konkluzję generalną z tej części debaty można zawrzeć w poniższym sformułowaniu.

Jeżeli turystyka (przestrzeń turystyczna) jest dobrem wspólnym, to powinna być dostępna dla wszystkich i w każdym jej aspekcie.

DEBATA IV – profil planistyczno-decyzyjny GOSPODARKA TURYSTYCZNA W POLITYCE PAŃSTWA POLSKIEGO

Uczestnicy debaty wskazywali na:

1. **Konieczność rozpatrywania zagadnień roli państwa w gospodarce turystycznej w sposób kompleksowy**, zarówno w ujęciu hierarchicznym (globalnym, unijnym, makroekonomicznym, centralnym, regionalnym i lokalnym) oraz w systemie powiązań z innymi resortami rządowymi i ich decyzjami.
2. **Szersze uwzględnianie w systemie decyzji centralnych roli i potrzeb podmiotów niższego szczebla polityki turystycznej:**
 - a) samorządowego (regionalnego, ponadlokalnego i lokalnego),
 - b) organizacji turystycznych, w tym samorządu gospodarczego turystyki.
3. **Zwracanie szczególnej uwagi na potrzeby branży turystycznej**. Tworzenie możliwości do nawiązywania pogłębionej współpracy podmiotów centralnej polityki turystycznej z przedstawicielami branży.
4. **Podjęcie działań na rzecz długotrwałego ustabilizowania** (minimum jedna kadencja Sejmu RP) **pozycji gospodarki turystycznej w strukturze polskiego rządu**.

W trakcie debaty odbyło się symboliczne głosowanie nad trzema alternatywnymi możliwościami usytuowania turystyki:

- a) turystyka w resorcie właściwym do spraw gospodarki,
- b) turystyka we wspólnym resorcie ze sportem,
- c) turystyka w samodzielnym resorcie.

Spośród uczestników debaty oraz obecnych na sali uczestników GREMIUM, zdecydowana większość (ok. 90%) opowiedziała się za samodzielnym resortem turystyki.

Za najmniej korzystne uznano natomiast łączenie w strukturach decyzyjnych rządu turystyki ze sportem.

Wkład turystyki w efekty gospodarcze, w tym rynek pracy, jednoznacznie wskazują na istotne miejsce turystyki w strukturze gospodarki i decydują o uznaniu racjonalności takiego modelu, przy dodatkowym założeniu i tak bardzo rozbudowanej struktury rządu.

Zwrócono uwagę, że we wspólnym resorcie ze sportem, kwestie dotyczące turystyki są marginalizowane. Ogranicza się jej postrzeganie jako istotnej części struktury gospodarki narodowej, a ponadto i tak urzędujący minister nie jest rozpoznawany jako organ odpowiedzialny za turystykę (w przekazach medialnych bardzo często wskazywana jest nazwa organu jako Minister Sportu).

5. **Konieczność dalszego pogłębiania wśród polityków gospodarczego znaczenia turystyki i jej wpływu na całą gospodarkę narodową i społeczeństwo.**
6. **Podjęcia działań na rzecz wypracowania modelu zarządzania gospodarką turystyczną w sytuacjach kryzysowych**, tak aby w warunkach zaistnienia kryzysu były z góry gotowe rozwiązania.
7. **Jak najszersze uwzględnienie turystyki w systemie finansowania unijnego na okres 2021-2027 (+3)** we wszystkich możliwych źródłach finansowania, wówczas kiedy polski rząd będzie nimi dysponować.

Dalsze ograniczanie roli państwa w gospodarce turystycznej, poprzez kontynuowanie (pogłębianie) modelu deregulacji. W sprzeczności z tymi założeniami stoją np.: projektowane działania dotyczące dostępu do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego i utworzenie Polskiego Holdingu Hotelowego.

Wnioski i Rekomendacje z wystąpień naukowych podczas sesji referatowych

1. W procesie planowania rozwoju turystyki oraz realizowanej polityce turystycznej **istnieje obecnie wiele obszarów niepewności i zagrożeń**, które generowane są zarówno przez sam system turystyczny, jak i jego bliższe i dalsze otoczenie.
2. Dla kreowania wartości w turystyce **niezbędna jest współpraca w kooperacji wielowymiarowej. Organy władzy, przedsiębiorcy, ani NGO nie są w stanie w zadawalającym stopniu samodzielnie kreować rozwoju turystyki – potrzebna jest ścisła współpraca partnerska. Również sam sektor turystyki wymaga wsparcia i współpracy międzyresortowej. Ważną rolę w tym zakresie odgrywają także sami mieszkańcy regionów turystycznych niezaangażowani bezpośrednio w realizację usług dla turystów.**

Ważne jest nastawienie do turystów i całego sektora turystyki, każdego z kooperantów, które może się zmieniać, jeśli pominiemy lub zdeprecjonujemy któregoś z partycypantów efektów rozwoju gospodarki turystycznej. Szczególną uwagę w tym zakresie należy zwrócić na mieszkańców regionów turystycznych, dla których destynacja turystyczna jest przede wszystkim miejscem ich życia.

3. **Dyskusje na temat problemów i kierunków rozwoju turystyki powinny dotyczyć także skali międzynarodowej, a nawet globalnej.** Turystyka – zarówno wtedy, gdy pojmowana jest jako pewna forma osobistej aktywności człowieka, jak i wtedy, gdy postrzegamy ją jako jeden z sektorów działalności gospodarczej – stanowi bowiem ważny element współczesnych stosunków międzynarodowych.
4. **Podstawą do obiektywnej oceny i kreowania wszelkich planów działania w branży turystycznej powinna być analiza przeszłych i obecnych tzw. megatrendów**, ponieważ poprzez ich wcześniejsze zidentyfikowanie oraz określenie prawdopodobnych skutków dla turystyki mamy szansę na podejmowanie właściwych działań z odpowiednim wyprzedzeniem. Niepewności i ryzyko związane z rozwojem turystyki mogą być ograniczane, zaś generowane przez megatrendy szanse, które mają charakter stymulujący jej rozwój, mogą być lepiej wykorzystywane.

5. **Do szczególnie ważnych zadań** mających na celu wspieranie rozwoju turystyki przez państwo **zaliczyć należy finansowanie badań oraz infrastruktury cyfrowej**, w tym rozwój portalu otwartych danych (powinno się to dokonywać w porozumieniu ze wszystkimi jednostkami sektora finansów publicznych).
6. **Spotkania takie jak GREMIUM**, w którym swoje stanowiska mogą wymienić przedstawiciele nauki oraz praktyki **stanowią bardzo dobre forum kształtowania się wartościowych i opartych na naukowych przesłankach rozwiązań dla branży**, przy czym dyskusje muszą być oparte na merytorycznych przesłankach. Dobrym przykładem tego są sesje referatów naukowych oraz warsztaty naukowo-branżowe, np. takie jak dyskusja nad systemem kształcenia zawodowego i akademickiego w turystyce, o czym świadczą przedstawione na GREMIUM wyniki badań.
7. Należy rozważyć **potencjał dla rozwoju turystyki jaki mogą mieć wody śródlądowe, w tym rzeki**. Perspektywę konieczności rozbudowy i utrzymania śródlądowych dróg wodnych (jako głównych szlaków komunikacyjnych wskazanych między innymi w Konwencji AGN) można poszerzyć i połączyć z rozwojem ekologicznej turystyki. Zaangażowanie ekspertów z dziedziny turystyki w proces planowania modernizacji infrastruktury dróg wodnych przyczynić się może do wzrostu wykorzystania potencjału otaczających je terenów.
8. **Dyskusja o rozwoju turystyki na obszarach wiejskich musi współcześnie wyjść poza jej stereotypowe postrzeganie**. Turystyki na obszarach wiejskich nie można ograniczać wyłącznie do agroturystyki, ale również pamiętać o różnych formach turystyki typowych dla obszarów wiejskich (np. ekoturystyka, enoturystyka), jak i innych, które na obszarach wiejskich zyskują sobie rosnącą popularność (np. turystyka krajoznawcza, sportowa, turystyka oparta na społecznościach lokalnych, kulturowa, pielgrzymkowa).
9. **Rozwój turystyki na obszarach wiejskich, niezależnie od jej formy czy rodzaju, nie jest możliwy bez współpracy podmiotów i organizacji sektora prywatnego, społecznego i politycznego**. Należy pamiętać, że sieci współpracy mają przede wszystkim swój wymiar terytorialny, a formuła czy nazwa (np. LOT czy LGD) mają w tym przypadku znaczenie drugorzędne. Ważne jest zaangażowanie partnerów oraz stworzenie odpowiednich warunków prowadzenia działalności, w tym w szczególności zapewnienie źródeł finansowania ich aktywności.
10. **Paradygmaty rozwoju turystyki na obszarach wiejskich, i paradygmaty rozwoju obszarów wiejskich w ogóle, muszą uwzględniać tradycje i kulturę** (w tym religię), które są dla mieszkańców wsi najważniejsze. Należy podkreślić, że tradycje i zwyczaje pielęgnuje się jednak nie dla turystów, a z pobudek osobistych, religijnych, szacunku dla nich samych, czy wewnętrznego przekonania o konieczności ich kultywowania. Oczywiście, zauważalna jest komercjalizacja tychże tradycji i zwyczajów. Nie jest ona jednak często udziałem mieszkańców obszarów wiejskich. Należy pamiętać, że **rozwój turystyki musi szanować odmienne widzenie świata przez społeczności lokalne, ich odmienne cele życiowe, perspektywy i pragnienia rozwoju** odrębne w zestawieniu z neoliberalną gospodarką miast.
11. **Rozwój turystyki należy postrzegać i traktować w sposób komplementarny względem całościowego spojrzenia na rozwój społeczny i gospodarczy obszarów wiejskich**.
12. **W kontekście rozwoju turystyki należy rozważnie używać terminu „zrównoważony”**. Jest on obecnie powszechnie dodawany do sformułowań mówiących o rozwoju w dokumentach prawnych i strategicznych, a także w nauce do różnych przedsięwzięć. Niestety bardzo często to „dodawanie” nie jest merytorycznie uzasadnione. Dlatego ważne jest, aby dokonywać próby ewaluacji i możliwości jego wdrażania. W tym zakresie wskaźniki ETIS 2016 mogą być dobrym narzędziem określenia z jakimi ograniczeniami, ale też możliwościami, wiąże się ocena i ewaluacja turystyki zrównoważonej.

Wnioski i Rekomendacje z dyskusji nt. ROT-LOT

1. Niezbędne jest **wskazanie jednoznacznych reguł funkcjonowania ROT i LOT w kooperacji wzajemnej i z otoczeniem w szczególności z JST**. W tym zakresie należy rozważyć redefinicję statusu i roli tych organizacji.
2. Należy **określić role i relacje ROT i LOT, wzajemne i z JST**, w kontekście kreowania rozwoju turystyki na danym obszarze:
 - ROT powinien być partnerem władz w regionie i płaszczyzną współpracy wz. realizacji strategii rozwoju turystyki, tworzenia warunków i ułatwiania działań, w tym LOT oraz przedsiębiorców turystycznych.
 - LOT powinien pełnić rolę przywódcy rozwoju turystyki na obszarach swojego działania, nie ograniczać się do realizacji podstawowych zadań nałożonych przez ustawę o POT, ale podejmować szereg dodatkowych działań z zakresu zarządzania strategicznego.
3. **JST powinny przekazywać do ROT/LOT swoje zadania dotyczące turystyki** – kierując się następującymi założeniami:
 - domeną JST jest administrowanie i wyznaczanie kierunków rozwoju danego obszaru,
 - JST nie powinny samodzielnie realizować zadań – powinny natomiast je delegować wraz ze środkami finansowymi, a następnie monitorować realizację i rozliczać z efektów,
 - NGO (ROT-y i LOT-y) powinny przejmować realizowanie zadań wyznaczanych przez JST na zasadach współpracy merytorycznej i finansowej,
 - nie należy powielać struktur w JST i ROT/LOT realizujących podobne (a nawet takie same) zadania z zakresu rozwoju i promocji turystyki. Zadania i środki w tym zakresie powinny być przekazane do NGO, pozostawiając w JST komórkę koordynująco-monitorującą realizację tych zadań.
4. Za uzasadnione uważa się przeprowadzenie, w skali całego kraju, dogłębnej **analizy (badania) stanu funkcjonowania i współpracy JST – ROT – LOT i innych NGO**.
5. Za celowe uważa się **precyzyjne sformułowanie celów i zadań oraz funkcji jaką mają pełnić ROT i LOT-y** w systemie kreowania rozwoju turystyki na swoim terenie. Ma to być nie tylko promocja, lecz także kreowanie i realizacja celów polityki rozwoju turystyki na danym terenie.
6. Niezbędne jest **zbudowanie modeli zwiększenia aktywności i znaczenia ROT i LOT** w tym ustalenie stabilnych i jasnych zasad finansowania tych organizacji.
7. Należy dążyć do **dywersyfikacji źródeł finansowania ROT i LOT** z prowadzeniem działalności gospodarczej włącznie, z zastrzeżeniem, że działalność taka nie może być prowadzona w obszarach, które mogą być źródłem konfliktów z przedsiębiorcami sektora turystyki.
8. **Jednym z istotnych źródeł finansowania ROT i LOT powinny być przychody z postulowanej do wprowadzenia Oplaty Turystycznej**.

Wnioski i Rekomendacje z Konferencji Sektorowej Rady Kompetencji – Turystyka

1. Włączyć szersze grono ekspertów do opiniowania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) i jednocześnie w perspektywie 2/4 lat w szerokim gronie nauki i biznesu **rozpocząć pracę nad nowelizacją Sektorowej Ramy Kwalifikacji w Turystyce (SRKT)**.
2. Doprowadzić do szerokiego **rozpropagowania** wśród przedstawicieli branży i nauki sektora turystyki treści **raportu Badań Kapitału Ludzkiego (BKL)** przygotowywanego przez Uniwersytet Jagielloński

oraz zakresu rekomendacji do szkoleń dla sektora turystyki przygotowanych przez Sektorową Radę ds. Kompetencji – Turystyka.

3. **Powołać podmiot odpowiedzialny za koordynację badań i analiz dla całego sektora turystyki oraz wdrożyć system udostępniania wyników realizowanych badań i analiz.**

Wnioski i Rekomendacje z dyskusji nt. Karty Turysty i Karty Mieszkańca

1. **Mieszkaniec** w obecnej sytuacji gospodarczo-politycznej jeszcze bardziej **stał się istotną grupą docelową dla działań DMO**, zarówno pod kątem korzystania z zasobów członków tych organizacji (np. gastronomia, atrakcje turystyczne, transport), jak również, a może przede wszystkim, jako liczny, świadomy i wiarygodny nośnik komunikacji marketingowej destynacji wśród swoich znajomych i rodziny.
2. **W większości polskich destynacji turystycznych** (niski ruch, niski potencjał sprzedaży Karty Turysty) **wprowadzanie rozwiązań technologicznych dedykowanych tylko dla Karty Turysty może nie mieć uzasadnienia ekonomicznego** (koszt per capita), dopiero połączenie technologii Karty Mieszkańca i Karty Turysty daje dobry wolumen dla budowy i rozwoju tego produktu.
3. Zarówno **system Karty Turysty, jak i Karty Mieszkańca**, oprócz roli aktywizującej odbiorców i zachęcającej do korzystania z oferty destynacji, **daje zarządcom DMO również konkretne informacje o odbiorcach** (np. wiek, płeć, kraj pochodzenia etc.) i ich zachowaniu w przestrzeni turystycznej (co odwiedza, jak dużo czasu spędza w atrakcji czy destynacji, jak się porusza etc.) – warto z tego korzystać.
4. Obydwa systemy **dzięki zastosowaniu aplikacji mobilnych mogą zdecydowanie ułatwić i zoptymalizować korzystanie z oferty danej destynacji** (szybkie płatności, dostępność i różnorodność produktów, oszczędność czasu, łatwość w konfiguracji pakietów).
5. Z punktu widzenia DMO – **zarządzanie dużym systemem Karty Mieszkańca zupełnie inaczej pozycjonuje daną Organizację w strukturze destynacji i jej Partnerów** – takie DMO staje się istotnym *role playerem* na wewnętrznej mapie danego miasta czy regionu.

Pozostałe Wnioski i Rekomendacje

1. **Niezbędna jest redefinicja całego systemu wsparcia i koordynacji kształtowania turystyki w Polsce** przenosząca środek ciężkości działań z efektywności na efektywność społeczno-gospodarczą. Misją systemu powinno być wsparcie efektu końcowego, a więc cel biznesowy (produktywny) uwzględniający optymalne wykorzystanie istniejących zasobów, w tym przyrodniczych i kulturowych. **Promocja nie może być celem samym w sobie, ale jednym z wielu narzędzi prowadzących do efektywności ekonomicznej sektora gospodarki turystycznej w Polsce** w powiązaniu ze wzrostem poziomu świadomości turystów i mieszkańców w zakresie istnienia i wykorzystania walorów turystycznych oraz konieczności ich zachowania dla kolejnych pokoleń.
2. **Należy stworzyć system jednoczenia sił i środków, kumulujący istniejący potencjał, wyzwalający i wspierający nowe inicjatywy** – prowadzący do integracji działań na rzecz odpowiedzialnego rozwoju turystyki. Trzeba wyzwolić aktywność i chęć współdziałania (również finansowego) wśród podmiotów gospodarczych i społecznych sektora turystyki we współpracy z władzami wszystkich szczebli.
3. **Motywy przewodnim powinna być współpraca partnerska i partycypacja samorządowo-branżowa**, a więc dążenie do wspólnego, strategicznego i kompleksowego kreowania rozwoju turystyki

oraz wypracowanie rozwiązań, które będą pozwalały na faktyczne współuczestniczenie wszystkich firm, organizacji i instytucji współtworzących ofertę turystyczną i kształtujących oblicze tego sektora gospodarki.

4. **Oczekiwana jest zmiana formuły funkcjonowania władz i instytucji publicznych: państwowych, regionalnych i lokalnych** (samorządów terytorialnych), **przeniesienie ciężaru z funkcji wykonawczych na koordynacyjne i wspierające**, tak aby pełniły rolę kreatorów i partnerów dla działań innych podmiotów, w szczególności branżowych NGO i przedsiębiorców. W tym kontekście należy również zreorganizować system funkcjonowania POT – ROT – LOT.
5. W obszarze regulacji usług turystycznych **niezbędne jest ujednoczenie uwarunkowań prawnych sektora turystyki**. Obecne ustawy „o usługach turystycznych”, „o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych” oraz „o Polskiej Organizacji Turystycznej” w istotny sposób odbiegają od aktualnych oczekiwań i wymagają istotnych korekt. W tym zakresie należy również uwzględnić **wdrożenie zapisów generujących narzędzia i możliwości działań do bardziej efektywnej walki z szarą strefą**.
6. Należy także **zweryfikować zasady obowiązkowych warunków wpisów do rejestru działalności regulowanej, niezbędnych gwarancji w tym zakresie oraz wpłat do Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego** dla organizatorów turystycznych, w szczególności w zakresie turystyki krajowej.
7. Należy podjąć działania na rzecz **zwiększenia dostępności turystyki dla osób z niepełnosprawnością**, nie tylko poprzez likwidację barier architektonicznych (jest znaczny postęp), ale również poprzez poprawę dostępu do rzetelnej informacji w zakresie dostępności dla osób z różną niepełnosprawnością. Do tego może również służyć wykorzystanie aplikacji z wirtualną rzeczywistością.
8. Trzeba **zmodyfikować i rozszerzyć formułę Bonu Turystycznego**, który powinien stać się narzędziem dynamicznego zarządzania i kreowania rozwoju turystyki, a nie jedynie formą wsparcia socjalnego dla określonej grupy odbiorców.
9. **Formułą Bonu Turystycznego powinny zostać objęte osoby z orzeczoną niepełnosprawnością bez ograniczeń wiekowych**.
10. Należy **wdrożyć systemowe rozwiązania w zakresie badań sektora turystyki oraz stworzyć „platformę wymiany wiedzy dla sektora turystyki”** (Obserwatorium Turystyczne) z udziałem środowisk naukowych i branżowych.

ŁÓDŹ 6 - 8 grudnia 2022 r.

Marek Migdal
Przewodniczący Zespołu
Organizacyjnego
GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

prof. dr hab. Grzegorz Gołębowski
Honorowy Przewodniczący
Rady Naukowej
GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

dr hab. Bogdan Włodarczyk
prof. Uniwersytetu Łódzkiego
Przewodniczący Rady Naukowej
X GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI

GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI jest już wydarzeniem, które na stałe wpisało się do tradycji polskiej myśli nauk o turystyce i integracji branżowej. Niezmiennie są również cele, jakie od samego początku przyświecają konferencji: spotkanie środowiska naukowego z praktykami, debaty branżowe z przedstawicielami rządu i samorządów, prezentacje POT-ROT-LOT oraz wzajemna integracja tych środowisk.

GREMIUM to:

- **Konferencja naukowo-branżowo-samorządowa** – spotkanie przedstawicieli nauki i praktyki.
- **Debaty ekspercko-rządowo-samorządowe** – dyskusje nad planami działań i projektami zmian.
- **Forum Samorządowe** – spotkanie przedstawicieli miast, gmin, regionów.
- **Forum POT-ROT-LOT** – ogólnopolskie spotkanie trzech sektorów: JST, przedsiębiorcy, NGO
- **Warsztaty branżowe** – prezentacje i dyskusje w gronie ekspertów branży turystycznej
- **Prezentacje towarzyszące** – wystąpienia i pokazy prezentujące dobre praktyki, nowoczesne rozwiązania i doświadczenia nie tylko środowisk turystycznych, ale również branż ściśle związanych z sektorem turystyki.

Dotychczasowe edycje:

Poznań	(2003) – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Warszawa	(2004) – Instytut Turystyki w Warszawie
Poznań	(2006) – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Poznań	(2008) – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Warszawa	(2010) – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wrocław	(2012) – Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Kraków, Sucha Beskidzka	(2014) – AWF Kraków i Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii
Poznań	(2016) – Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Trójmiasto	(2019) – Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku
Łódź	(2022) – Uniwersytet Łódzki

**GREMIUM
EKSPERTÓW
TURYSTYKI**

www.gremium.forumturystyki.pl

„Nauka wizjonerem, władza kreatorem, branża realizatorem a korzyści wspólne. Tak rozumiem ideę współpracy, taka wizja przyświeca mi od 2003 roku przy organizacji kolejnych edycji GREMIUM EKSPERTÓW TURYSTYKI. Dziękuję wszystkim osobom i instytucjom wspierającym to przedsięwzięcie oraz uczestnikom wnoszącym za każdym razem własne, dodatkowe wartości do wspólnego koszyka jakim jest sektor polskiej gospodarki turystycznej. Wspólnie tworzymy nową jakość.

GREMIUM stało się „żywym organizmem”, który za każdym razem wzbogaca nas o nową wiedzę i doświadczenia, nakreśla aktualne kierunki i rekomenduje właściwe działania oraz pozwala na poznawanie i promowanie kolejnych ośrodków naukowych i regionów turystycznych”.

Serdecznie zapraszam

Marek Migdal

Przewodniczący Zespołu Organizacyjnego
Prezes FORUM TURYSTYKI REGIONÓW